

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าการศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคนและสังคมเพื่อให้สังคมนั้นมีคุณภาพ และเป็นการสร้างเสถียรภาพทางสังคมให้เกิดความมั่นคงอันจะนำไปสู่ความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม องค์ประกอบหลักในการจัดระบบการศึกษาให้ได้ผลดี และสอดคล้องกับความต้องการของสังคมดังกล่าว ย่อมต้องอาศัยการจัดหลักสูตรให้ดี เพราะหลักสูตรจะเป็นตัวชี้ให้เห็นว่า การศึกษาที่จัดให้แก่เด็กนั้น เน้นหนักไปทางใด (ชาวง บัณฑิต 2508 : หน้าคำนำ) ต้องการให้เด็กเป็นคนอย่างไรในสังคมภายหน้า ดังนั้นการจัดการศึกษาที่ดีจึงควรกำหนดหลักสูตรให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนที่จะนำความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ หลักสูตรที่ดีจึงควรจัดให้สอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทั้งด้านวัฒนธรรม สังคม การปกครองและเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้เพื่อจะได้สร้างคนที่มีคุณภาพอันจะเกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติได้

ในการวางรากฐานทางการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมนั้น การประถมศึกษาซึ่งเป็นการศึกษาก่อนวัยมัธยมมีความสำคัญมากสำหรับทุก ๆ คน เพราะเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างรากฐานชีวิตที่มีคุณภาพซึ่งจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการของแต่ละคน ทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ อุปนิสัยและทัศนคติอันจำเป็นในการดำรงชีวิตให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างสบาย (Hicks 1956 : 41)

ประทีป สยามชัย (2513 : 363-371) ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการประถมศึกษาว่าเป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ จุดมุ่งหมายใหญ่ของการประถมศึกษาของไทยก็คือ ต้องการปรับปรุงคุณภาพบุคคลให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในวิชาความรู้พื้นฐาน เป็นผู้มีศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงาม มีสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ และมีความนึกคิดเป็นประชาธิปไตย นอกจากนั้นการศึกษายังมีผลในการช่วยพัฒนาประเทศอีกหลายด้าน เช่น ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนภายในประเทศ มีความเสมอภาคทางการเมืองและ

เศรษฐกิจ และมีความมั่นคงในการป้องกันประเทศ เป็นต้น

ประเทศไทยเล็งเห็นความสำคัญของการประถมศึกษาดังกล่าว จึงได้มีการประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ขึ้นแทนหลักสูตรประถมศึกษาฉบับพุทธศักราช 2503 ซึ่งเป็นความพยายามที่จะจัดหลักสูตรฉบับนี้ให้เหมาะสมกับสภาพบ้านเมือง, ค่างงความเป็นเอกลักษณ์ของคนไทย มีความสอดคล้องและตรงกับสภาพปัญหาและความจำเป็นของสังคมไทย โดยแท้จริง หัวใจสำคัญของหลักสูตรประถมศึกษาฉบับพุทธศักราช 2521 ก็คือกระบวนการเรียนการสอนซึ่งได้เปลี่ยนแปลงไปจากหลักสูตรพุทธศักราช 2503 เป็นอย่างมาก กล่าวคือ ครูและนักเรียนจะต้องมีบทบาทแตกต่างกันไปจากเดิม (สมพงษ์ จิตระดับ 2521 : 9) คือ แทนที่จะจัดการเรียนการสอนโดยยึดครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher Center) ก็เปลี่ยนมาเป็นครูและนักเรียนร่วมกันดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีเด็กเป็นศูนย์กลางของความสนใจ (Child Center) ซึ่งหมายถึงเน้นกิจกรรมของเด็กโดยเด็กและเพื่อเด็ก ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงความคิดได้ปฏิบัติด้วยตนเองและรู้จักแก้ปัญหาทั้งจะได้ความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ ด้วยเหตุนี้ครูผู้สอนจึงต้องเปลี่ยนบทบาทของตนเสียใหม่ จากที่เคยเป็นพระเอกมาเป็นเพียงผู้ช่วย หรือผู้แนะนำให้ผู้เรียนได้ดำเนินกิจกรรมไปตามแนวทางที่แผนการสอนหรือคู่มือครู เสนอแนะไว้ โดยจะต้องจัดประสบการณ์ที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการถามตอบ การสาธิต การทดลอง การเชิญวิทยากร ฯลฯ เป็นต้น เพื่อให้เด็กได้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ให้มากที่สุด ทั้งนี้ต้องอยู่ในความดูแลของครูอย่างใกล้ชิด (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ 2525 : 12) การเรียนการสอนตามแนวหลักสูตรประถมศึกษาฉบับนี้จะได้อผลดีหรือล้มเหลวจึงขึ้นอยู่กับความเข้าใจของครูที่มีต่อหลักสูตรนี้ และครูพร้อมที่จะเปลี่ยนแนวความคิดและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่ตนเคยปฏิบัติมาแต่เดิมด้วย นั่นคือครูจะต้องเปลี่ยนแนวความคิดจากการสอนหนังสือมาเป็นพัฒนาคนให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูจะต้องคิดหาวิธีการให้นักเรียนทำกิจกรรมด้วยตนเองมาก ๆ บ่อย ๆ เช่นฝึกให้มีการอภิปราย พาไปศึกษานอกสถานที่ แบ่งกลุ่มทำงานหรือให้เล่นบทบาทสมมติ ฯลฯ เป็นต้น เพราะการให้เด็กได้ทำกิจกรรมเช่นนี้ย่อมเป็นโอกาสที่จะฝึกเด็กให้เกิดความกล้า เกิดความคิด รู้จักพูด รู้จักสังเกต มีความรับผิดชอบ รู้จักทำงานเป็นกลุ่ม เกิดประสบการณ์ตรงและเกิดอย่างอื่นอีกมากมาย สิ่งเหล่านี้จะคิดตัวเด็กไปจนโตที่เกี่ยว (มานอนชัย บุญฐานุวัต 2521 : 11) ดังนั้นความสามารถ ความชำนาญ การเอาใจใส่ต่อการสอนของครูให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร

ฉบับนี้ ซึ่งหมายถึงการรู้จักเลือกวิธีสอนหลาย ๆ แบบตลอดจนใช้สื่อการเรียนประเภทต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนและเนื้อหาวิชา ฯลฯ จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 สัมฤทธิ์ผล (ทองทิพย์ วรรณพิณ และคณะ 2522 : 29)

จะเห็นได้ว่าหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เน้นหนักเพื่อให้ทุกคนสามารถมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างดี โดยให้รู้จักคิดเป็นทำเป็น ค้นคว้าและแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง จึงเป็นหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับความเป็นจริงในสังคม/ผู้สอนจึงควรเลือกใช้วิธีสอนที่จะให้ผู้เรียนรู้ปัญหาและความต้องการของชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ให้มากที่สุด ทั้งจะต้องเลือกใช้สื่อการเรียนที่เป็นวัสดุในท้องถิ่นที่หาได้ง่ายเพื่อเป็นการประหยัดด้วย เพื่อจะได้บุคคลที่มีคุณภาพสำหรับชุมชนและประเทศชาติในอนาคต ดังนั้นโรงเรียนจึงควรสนับสนุนให้นักเรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้แหล่งวิทยาการในชุมชน เช่น ธนาคาร วัด สถานที่ราชการ และหน่วยราชการ ฯลฯ ครูใหญ่และคณะครูในโรงเรียนต้องใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนให้มากที่สุด พยายามส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคมและให้นักเรียนได้เรียนจากสังคมและวัฒนธรรมของผู้อื่นและโรงเรียนควรพยายามเชื่อมโยงการเรียนในชั้นเรียนกับการเรียนจากประสบการณ์สิ่งแวดล้อมในชุมชน (Barr 1973 : 159) เพื่อเป็นแนวคิดในการแก้ปัญหาของนักเรียนในสังคมต่อไป

บราวน์ เลวิสและฮาคลีโรด (Brown, Lewis and Hacleroad 1959 : 51) ได้เปรียบเทียบแหล่งชุมชนว่าเป็นห้องปฏิบัติการของการเรียนรู้

การพานักเรียนออกไปศึกษานอกสถานที่ และการใช้ชุมชนเป็นแหล่งความรู้ นั้น มีประโยชน์ต่อการศึกษามาก เพราะชุมชนเป็นแหล่งวัสดุที่แท้จริงซึ่งสามารถจะศึกษาเป็นรูปธรรมได้ เป็นวิธีที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาความรับผิดชอบ ความมีวินัย และเพิ่มมนุษยสัมพันธ์ระหว่างกัน และทำให้นักเรียนสนใจการเรียนที่ขึ้นซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของภิญโญ คันพิทยคุปต์ (2515 : 68) ว่าชุมชนทุกแห่งมีแหล่งความรู้หลายอย่างต่าง ๆ กัน ครูควรสำรวจชุมชนของตนว่ามีแหล่งความรู้อะไรบ้าง ครูต้องรู้จักเลือกใช้ตามความสนใจและความสามารถของนักเรียนเมื่อใช้แหล่งความรู้ในชุมชนแล้วทำให้ผลการเรียนดีกว่าไม่ได้ใช้ ครูไม่ควรมองข้ามความจริงที่ว่า ชุมชนเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญที่สุด เพราะชุมชนเป็นเสมือนภาพส่วนย่อยของโลก เป็นแหล่งรวมของการเปลี่ยนแปลงที่มีมาแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะชุมชนมีความสืบเนื่องมาจากอดีต เป็นแหล่งความรู้หลายอย่างที่ครูจะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์

ทางการสอนได้มากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นแหล่งความรู้ที่เป็นวัตถุหรือแหล่งความรู้ทางจิตวิทยา เช่น ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ โรงพยาบาล โรงงานประปา โรงไฟฟ้า สวนสัตว์ สวนอุทยาน รวมทั้งนักการศึกษาในท้องถิ่น นักวิชาการ วิศวกรและบุคคลอื่น ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นเป็นต้น (อภิวิติ ชินบุตร 2521 : 18) ดังนั้นหากครูไม่นำเอาแหล่งความรู้เหล่านั้นมาใช้ในการสอน จึงเป็นการมองข้ามสิ่งที่มีคุณค่าไปอย่างน่าเสียดายที่สุด เพราะการใช้แหล่งความรู้ชุมชนมีประโยชน์หลายประการดังต่อไปนี้

1. การใช้แหล่งความรู้ชุมชนช่วยให้เด็กเจริญงอกงาม และมีประสบการณ์ตามความมุ่งหมายของการศึกษา
2. การใช้แหล่งความรู้ชุมชนช่วยให้เด็กเรียนได้คล้อย เรียนได้ง่าย เพราะสอดคล้องกับหลักการที่ว่า เด็กจะเรียนได้ดีถ้าได้เรียนจากของจริง
3. การใช้แหล่งความรู้ชุมชนช่วยให้หลักสูตรมีความหมายและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
4. การใช้แหล่งความรู้ชุมชนช่วยให้บทเรียนสนุกสนาน น่าสนใจและมีผลในทางปฏิบัติ
5. การใช้แหล่งความรู้ชุมชนช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับทักษะทางสังคมในสภาพการณ์ที่เป็นจริง
6. การใช้แหล่งความรู้ชุมชนช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ ก่อให้เกิดความเข้าใจและความซาบซึ้งในคุณค่าของชุมชน
7. การใช้แหล่งความรู้ชุมชนช่วยปลูกฝังความปรารถนาจะปรับปรุงชุมชนในตัวเด็ก
8. การใช้แหล่งความรู้ชุมชนช่วยให้นักได้รับความรู้ที่เป็นประโยชน์มากขึ้น

(Kenworthy 1962 : 167)

ในปี 2507 โรจน์ คุลยากร (2507 : 20) ได้สรุปถึงประโยชน์ของการเรียนจากแหล่งความรู้ชุมชนว่า

1. ทำให้บทเรียนมีความหมายแก่นักเรียนยิ่งขึ้น ทั้งนี้ก็เพราะนักเรียนได้เรียนจากสภาพจริง
2. ทำให้การเรียนเป็นไปอย่างมีชีวิตจิตใจ เพราะว่ามีสิ่งกระตุ้นและเร้าความสนใจทำให้ไม่เบื่อหน่าย
3. ทำให้เข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น และจะฝังแน่นอยู่ในความทรงจำ เพราะว่าเป็นการเรียนที่ได้ผ่านประสาทหลายทางด้วยกัน

4. ช่วยประหยัดเวลาในการสอน

5. ทำให้นักเรียนได้เจริญงอกงาม ทั้งทางด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ความสามารถ และทัศนคติที่พึงปรารถนาไปพร้อม ๆ กัน

จะเห็นได้ว่าการนำเอาแหล่งวิชาชุมชนมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน จะช่วยพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และสามารถแก้ปัญหาที่สำคัญบางประการได้ เช่น ปัญหาการขาดแคลนสื่อการสอน ปัญหา นักเรียนไม่เห็นความสำคัญและไม่สนใจทเรียน เพราะนักเรียนได้ใช้วัสดุที่มีในท้องถิ่น ได้เรียนจากสภาพที่เป็นจริงจากประสบการณ์ตรงโดยผ่านประสาทหลายทาง ฉะนั้นในการใช้แหล่งวิชาชุมชน ครูจะต้องคำนึงถึงความจริงที่ว่า โรงเรียนควรใช้แหล่งความรู้ที่นั้นเพื่อให้หลักสูตรและวิธีสอนสอดคล้องกับความเป็นจริง ทำให้การสอนมีความหมายลึกซึ้ง และช่วยให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ทางการเรียนโดยตรง เช่นเดียวกับประสบการณ์แทน ซึ่งผู้เรียนได้รับอยู่แล้วในห้องเรียน (Olsen 1945 : 73)

มิเชลลิส (Michaelis 1963 : 504) ได้เสนอความคิดเห็นว่าโรงเรียนจะใช้แหล่งความรู้จากชุมชนได้โดยอาศัยสิ่งทั้งหลายดังต่อไปนี้คือ

1. การศึกษานอกสถานที่
2. การเชิญวิทยากร
3. การศึกษาท้องถิ่น
4. การสัมภาษณ์บุคคลากร
5. โครงการให้บริการ
6. ประสบการณ์ประจำวัน

ดังนั้นเพื่อให้การเรียนการสอนตามแนวหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้รับความสำเร็จอย่างแท้จริงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ คือให้ผู้เรียนออกไปสู่สังคมอย่างมีประสิทธิภาพสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โรงเรียนจึงควรมุ่งเน้นเรื่องการใช้แหล่งทรัพยากรในท้องถิ่นมาช่วยสนับสนุนการเรียนการสอน เพราะเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวนักเรียน นักเรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับนั้น ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันและชุมชนของตนได้

ผู้วิจัยเห็นว่าถ้าผู้สอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ให้นำเอา แหล่งวิชาชุมชนทั้งในและนอกโรงเรียนมาประกอบการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และจริงจังแล้ว จะทำให้การเรียนการสอนตามหลักสูตรนี้ประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมาย อย่างแน่นอน จึงต้องการศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากแหล่งวิชาชุมชน ประกอบการเรียนการสอนของผู้สอนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานีว่าได้มีการ นำแหล่งวิชาชุมชนมาใช้หรือไม่บ้าง ผู้วิจัยเชื่อว่าผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ ในการปรับปรุงการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและจะก่อให้เกิดนวัตกรรมการสอนให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้นด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจข้อเท็จจริง เกี่ยวกับขอบเขตและลักษณะการใช้แหล่งวิชาชุมชน ประกอบการสอนของครูในระดับประถมศึกษา
2. เพื่อสำรวจปัญหาการใช้ประโยชน์จากแหล่งวิชาชุมชนของครูผู้สอน
3. เพื่อศึกษาความต้องการ ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของครูและผู้บริหาร เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาการใช้แหล่งวิชาชุมชนประกอบการสอน
4. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติกับครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน และสังกัดเทศบาล เกี่ยวกับขอบเขตและลักษณะการใช้แหล่งวิชาชุมชน ปัญหา ความต้องการ และความคิดเห็นในการใช้ประโยชน์จากแหล่งวิชาชุมชน
5. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ กับสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษา เอกชนและสังกัดเทศบาลในด้านความต้องการ และความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ จากแหล่งวิชาชุมชน

สมมติฐานของการวิจัย

1. สักส่วนของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มคือครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การ ประถมศึกษา กับกลุ่มครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชนมีความเห็นในแง่ การใช้แหล่งวิชาชุมชนเท่าๆกัน

1.1 ขอบเขตและลักษณะการใช้แหล่งวิชาชุมชน

1.2 ปัญหาการใช้ประโยชน์จากแหล่งวิชาชุมชน

1.3 ความต้องการและความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากแหล่งวิชาชุมชน

ไม่แตกต่างกันในระดับความมีนัยสำคัญที่ 0.5

2. สักส่วนของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มคือผู้บริหารสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกับกลุ่มผู้บริหาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนมีความเห็นในแง่การใช้แหล่งวิชาชุมชนแต่ละด้านคือ ด้านความต้องการและความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากแหล่งวิชาชุมชนไม่แตกต่างกัน ในระดับความมีนัยสำคัญที่ .05

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ครูที่กำลังทำการสอนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 2, 3, 4, 5 และ 6 ในปีการศึกษา 2523 จากโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติจำนวน 318 คน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจำนวน 36 คน สังกัดเทศบาลจำนวน 6 คน รวมเป็น 360 คน โดยใช้การสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) สุ่มแบบแยกประเภท (stratified random sampling) และผู้บริหาร 60 คนจากทุกโรงเรียนที่สุ่มได้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบเติมคำและแบบตรวจสอบ (Check List) แบ่งเป็น 2 ชุด คือ

2.1 แบบสอบถามสำหรับครูแบ่งเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับขอบเขตและลักษณะการใช้แหล่งวิชาชุมชน

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับปัญหา ความต้องการ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ในการใช้ประโยชน์จากแหล่งวิชาชุมชน

2.2 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร เป็นแบบเติมคำและแบบ (Check List)

เกี่ยวกับความต้องการ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์จากแหล่งวิชาชุมชน

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. กลุ่มประชากรที่ศึกษาเป็นตัวแทนของครูและผู้บริหารของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี
2. ระยะเวลาในการวิจัยผู้วิจัยได้ทำการวิจัยในปีการศึกษา 2523

คำจำกัดความในการวิจัย

ครู หมายถึง ข้าราชการครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการสอนระดับประถมศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนและสังกัดเทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนและสังกัดเทศบาล

แหล่งวิชาชุมชน หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ในชุมชน รวมทั้งทรัพยากรในโรงเรียนซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่าทางการศึกษาและอยู่ในขอบข่ายที่ทางโรงเรียนจะสามารถใช้ให้เป็นประโยชน์ได้เช่น พิพิธภัณฑ์ โรงภาพยนตร์ โรงละคร ศาล ห้องสมุด โรงงาน อุตสาหกรรม สวนสาธารณะ สนามเด็กเล่น ป่า ภูเขา ต้นไม้ แม่น้ำ ลำคลอง ก้อนกรวด ก้อนหิน สถานีรถไฟ ฯลฯ แหล่งวิชาชุมชนนี้รวมถึงตัวบุคคลด้วย เช่น ชาวนา ชาวสวน พ่อค้า ข้าราชการ ฯลฯ

ขอบเขตของการใช้แหล่งวิชาชุมชน หมายถึง ปริมาณของการใช้แหล่งวิชาชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษารวบรวมความรู้เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากแหล่งวิชาชุมชน จากตำรา บทความ เอกสารทั้งภาษาไทยและต่างประเทศรวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกันหลักสูตรประถมศึกษา
2. สํารวจแหล่งวิชาชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างแบบเติมค่าและแบบตรวจสอบ (Check List)

3.1 แบบสอบถามสำหรับครูแบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับขอบเขตการใช้แหล่งวิชาชุมชนประกอบการสอนจำนวน 25 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา ความต้องการ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการใช้แหล่งวิชาชุมชนจำนวน 61 ข้อ

3.2 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารเป็นข้อมูลเกี่ยวกับ ความต้องการ ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการใช้แหล่งวิชาชุมชน จำนวน 35 ข้อ

3.3 นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 13 ท่าน ตรวจสอบค่านี้อาหาและกรใช้ภาษา

4. นำแบบสอบถามไปใช้กับครูโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจำนวน 318 คน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจำนวน 36 คน สังกัดเทศบาลจำนวน 6 คน และผู้บริหารจำนวน 60 คน

5. การเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร

5.1 กำหนดกลุ่มตัวอย่างประชากรโดยวิธีเจาะจง (Purposive sampling) โดยใช้อำเภอเมืองอุบลราชธานีเป็นตัวแทนของกลุ่มประชากร

5.2 สุ่มโรงเรียนโดยการสุ่มแบบแยกประเภท (Stratified Random Sampling) คือ

5.2.1 สุ่มโรงเรียนจากสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 53 โรงจากทั้งหมด 107 โรง

5.2.2 สุ่มโรงเรียนจากสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนมา 6 โรงจากโรงเรียนทั้งหมด 12 โรง

5.2.3 โรงเรียนสังกัดเทศบาล 1 โรง

5.3 สุ่มครูโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) คือ สุ่มครูที่สอนชั้น ป.1 ถึง ป.6 ชั้นละ 1 คน รวมเป็นโรงเรียนละ 6 คน จากทุกโรงเรียนที่สุ่มได้จำนวน 60 โรง รวมเป็นครูทั้งสิ้น 360 คน

5.4 กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นผู้บริหารจากโรงเรียนที่สุ่มมาได้โรงเรียนละ 1 คน รวมเป็น 60 คน

6. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ลำดับที่ และค่า z (z-test)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 สำหรับครูผู้บริหารศึกษานิเทศก์ และผู้ที่เกี่ยวข้อง
2. เป็นข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 สำหรับครู ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย